

ÖĞRETMEN REHBER KİTAPÇIĞI

İstanbul'da Bu Ne Bizantinizm!

Popüler Kültürde Bizans

PERA MÜZESİ

İstanbul'da Bu Ne Bizantinizm!

Popüler Kültürde Bizans

Öğretmen Rehber Kitapçığı

İlkokul ve Ortaokul Grupları

Değerli Öğretmenler,

Suna ve İnan Kıraç Vakfı Pera Müzesi, Covid-19 önlemleri kapsamında, çevrimiçi etkinliklerine devam ediyor. Pera Öğrenme Programları, öğretmenlerin *İstanbul'da Bu Ne Bizantinizm!* sergisini ilkökul ve ortaokul öğrencilerine aktarabilecekleri Öğretmen Rehber Kitapçıkları hazırladı. Öğretmenler aynı zamanda sergiyi çevrimiçi olarak Zoom Meeting uygulaması üzerinden gezebilecekler.

Kitapçıklarda *İstanbul'da Bu Ne Bizantinizm!* sergisinden seçilmiş eserlerin açıklamaları, müfredata ve hedeflenen kazanımlara uygun etkinlik önerileri ve öğrencilere yönelik sorular yer alıyor. Kitapçıklar aracılığıyla öğretmenler, eserlerin incelenmesine ilişkin bilgi edinebiliyor. Sunulan bilgiler doğrultusunda öğrenciler, eleştirel ve yaratıcı düşünme, sorgulama, kendilerini doğru biçimde ifade edebilme becerilerini geliştiriyor. Çevrimiçi müze gezisinin ardından, dileyen öğretmenler okulda öğrencileriyle sergiler hakkında çeşitli etkinlikler yapabiliyor.

Hafta İçi Çevrimiçi Öğrenme Programı

Salı, Çarşamba, Perşembe, Cuma

10:00-10:30

10:45-11:15

11:30-12:00

Özel okulların Çevrimiçi Rehberli Tur ve Atölye Çalışmasına kişi başı katılım bedeli: 6 TL
Devlet okulları için Çevrimiçi Rehberli Tur ve Atölye Çalışması bedelsizdir.

Çevrimiçi Rehberli Tur ve Atölye Çalışması en az 10 en fazla 60 kişilik grupların oluşmakta ve rezervasyon ile gerçekleşmektedir. Rezervasyonun onaylanmasının ardından atölye linki sadece kayıta kullanılan e-posta adresine iletilmektedir.

İşbu Öğretmen Rehber Kitapçığı ("Kitapçık"), burada yer verilen her türlü bilgi ve belge Suna ve İnan Kıraç Vakfı'na aittir, yalnızca Suna ve İnan Kıraç Vakfı tarafından ve Suna ve İnan Kıraç Vakfı'nın ön izni ile kullanılabilir. Kitapçığın ve/veya içeriğinin ön izin alınmaksızın izinsiz kullanımının tespiti durumunda Suna ve İnan Kıraç Vakfı her türlü yasal haklarını kullanmayı saklı tutar. Kitapçığın 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca tüm yasal hakları saklı olup, Kitapçık herhangi bir şekilde izinsiz kopyalanamaz, üzerinde değişiklik yapılamaz, iletilemez ve/veya yayınlanamaz. Başka kurum ya da kuruluşlarca dokümanlarında yayınlanamaz.

Pera Öğrenme Hakkında

Pera Müzesi Öğrenme Programları, uygulamalı çalışmalarla pekiştirilen atölyelerle müzeyi sosyal hayatın bir parçası kılmayı amaçlıyor. Bu amaç doğrultusunda oluşturulan programlar, koleksiyon sergilerinin yanı sıra, süreli sergilere yönelik hazırlanan atölyeleri de içeriyor. Pera Çocuk (4-6, 7-12), Pera Genç (13-17), Pera+ (18+, 60+), Öğretmenler, Okul Grupları (anaokulu, ilkokul, ortaokul, lise) ve Pera Engelsiz (özel öğretim öğrencileri) kategorileri altında birbirinden renkli ve yaratıcı etkinlikler yıl boyunca sürüyor.

Sanatın farklı akımlarına gönderme yapan atölyelerde tecrübe beklenmeksizin katılımcılar; müzeciliğe dair farklı süreçleri de inceleme imkânı buluyor. Aynı zamanda katılımcılar görerek, dokunarak, koklayarak, interaktif bir şekilde deneyimleyerek keşfediyor. Pera Öğrenme, çocukların ve gençlerin merakla bekledikleri Sanal Gerçeklik, Maker, 3 Boyutlu Tasarım, Minecraft, IoT gibi atölyeler gerçekleştiriyor. Yaratıcı drama yöntemlerini kullanarak rol yapma, doğaçlama ve oyunla, müzeyi yaşayan bir mekân olarak deneyimlemelerini sağlayan, müze bilinçlerini ve estetik becerilerini geliştiren çalışmalar yapıyor.

Senelik programı kapsamında, özel günlere yönelik de atölyeler gerçekleştiriliyor. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda çocuklara yaratıcı drama, beden perküsyonu, masal anlatımı, Çocuk Oda Orkestrası ve Çoksesli Çocuk Korosu etkinlikleri düzenleniyor. 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı'nda gençlere; Hip-Hop dans atölyesi, maske atölyesi gibi ilgi çekici ücretsiz atölyeler yapılıyor. Bunlara ek olarak, Yarıyıl Tatili Atölyeleri, Anneler Günü, Babalar Günü, Yaz Tatili Atölyeleri ve Yılbaşına Özel Atölyeler gibi farklı etkinliklere de yer veriliyor.

On sekiz yaş ve üzerindeki herkesin katılabildiği Pera+ atölyelerinde katılımcılar, farklı konularda uzmanlaşmış eğitimler eşliğinde Pera Müzesi'nin koleksiyon ve süreli sergilerini geziyor; müzeyi felsefe, müzik, edebiyat, fotoğrafçılık gibi farklı disiplinlerle birlikte deneyimliyor. Koleksiyon sergileri kapsamında farklı branşlardaki öğretmenlere yönelik sergi turu ve disiplinler arası atölyeler düzenleniyor. Atölyelerde öğretmenlere müzeyi öğrencileriyle nasıl daha etkili ve interaktif şekilde gezebileceklerine dair bilgiler de veriliyor. Bununla beraber, Pera Müzesi'nin süreli sergilerinden ilhamla hazırlanan yaz atölyelerine katılan çocukların yaratıcı dünyasını yaz sergileriyle bir araya getiriyor. Yaz atölye programında çocukların yarattıkları objelerden oluşan sergi hem atölye alanında hem de dijital platformda izleyiciyle buluşuyor.

Pera Öğrenme Programları kapsamındaki bu çok çeşitli atölyelerde herkesi kendini sanat ve tasarımla ifade etmeye, Pera Müzesi'ne bekliyoruz.

İstanbul'da Bu Ne Bizantinizm!

Popüler Kültürde Bizans

23 Kasım 2021 - 6 Mart 2022

Bizans'ın popüler kültürdeki eklektik varlığını keşfe çıkan, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü'nün Pera Müzesi için, Emir Alışık'ın küratörlüğünde hazırladığı *İstanbul'da Bu Ne Bizantinizm!: Popüler Kültürde Bizans*, Bizantinizmin çoklu ve birbiriyle çakışan anlamlarını ortaya çıkarıyor. Popüler kültürün Bizans mirası ile etkileşimini, Bizans'ı temsil etmek için seçilen motifleri, sergi danışmanları Brigitte Pitarakis, Elif Demirtiken, Felice Lifshitz, Haris Theodorelis-Rigas, Jeremy J. Swist, Marco Fasolio, Roland Betancourt, Sinan Ekim, Vedran Bileta ve Yağmur Karakaya'nın katkılarıyla detaylı bir biçimde sorguluyor.

Kapsamlı bir kitabın da eşlik ettiği sergi, adını Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun romanı *Panorama I-II*'den (1953-1954) alıyor: Romanın ana karakteri savaş sonrası Türk toplumundan usanınca, ağzından bu satırlar dökülür. Karaosmanoğlu, Bizantinizm ile ne kastettiğini tam olarak biliyordu; bu terim öncelikle bir ulusun mensupları arasındaki toplumsal karmaşa ve kini, aynı zamanda öteki türlü içinde yaşadıkları kaosu açıklayamayacak aynı kişilerin benimsediği batıl inançları ima ediyordu. Sergi, Karaosmanoğlu'nun serzenişini çağrışımlarından ayırıp sözleri birebir anlamıyla, samimi bir soru olarak algılamak Konstantinopolis/İstanbul'un—tarihsel ve coğrafi açıdan—doğal olarak Bizantinizmin kendi mahallesi olduğunu göstermeyi ihmal etmiyor.

Bizans'ın on dokuzuncu yüzyılda ve yirminci yüzyılın başında akademik ve arkeolojik "yeniden keşfi" birçok sanatsal ifadede—resim, mimari, tiyatro, müzik, edebiyat vb.—geniş bir yankı uyandırdı ve Bizans merakı zamanla büyüyerek yeni ufuklara, alışılmadık literatür ve müzik türlerinden resim ve film yapım tekniklerine, tekstile ve hatta grafik romanlar gibi yeni anlatım araçlarına ulaştı.

Konstantinopolis'teki Bizans mirasına erişim giderek yoğunlaştıkça, Bizantinizme ilham olan fiziki kaynaklara erişim Ravenna'dan Konstantinopolis'e doğru kaydı. Bu eski başkent kentsel çerçevesi ve sakinleri, Bizans'a yönelik bu çağdaş ve yenilenmiş ilginin merkezindedir. Bu yeni popüler malzemeler tarihsel canlandırma ve tarihsel kurmacanın sınırlarını aştı, yepyeni öyküler anlatmanın bir yöntemi olarak Bizans biçimlerini, tarihini ve maddeselliğini sahiplenmek için yeni yollar döşedi. Bizans tarihi bazen tarihsel bilginin manipülasyonu yoluyla düşmanlığın uyandırılmasına alet edilse de Bizans mirası karmaşık sosyopolitik meseleleri yansıtmak için de sık sık kullanılır. Bu güncel olguların her ikisi de çağdaş romanların, metal müziğin, çizgi ve grafik romanların, görsel sanatların, bilgisayar oyunlarının, filmlerin ve modanın bir araya getirilmesiyle, *İstanbul'da Bu Ne Bizantinizm!*'de eleştirel bir biçimde temsil ediliyor. Sergi böylece Bizantinizmin onu aramadığımız yerlerde bile karşımıza çıkan, etki alanı geniş bir olgu olduğunu ortaya çıkarıyor.

İLKOKUL - ORTAOKUL

İLKOKUL - ORTAOKUL

Öğrenilecek Kavramlar

Bizans Tarihi
Bizans Sanatı
Bizans Kültürü
Bizans Dönemi Kıyafetleri
Bizans Dönemi Eserleri
Görsel Kültür
Popüler Kültür

Öğrenilecek Sözcükler

Ayasofya
Konstantinopolis
Mozaik
Fresko
İkona
İkonostasis
Spolia
Hale
Diplomasi
Damask ve Brokar
Su kemeri
Sarnıç

Bunları Biliyor muydunuz?

Mozaik nedir?

Sanatta mozaik; bir yüzeyin, farklı renklerdeki küçük parçacıkların yan yana getirilmesi yöntemiyle süslenmesi ve bu şekilde üretilmiş eserdir. Taş, cam, tuğla, metal veya deniz kabuğu gibi çok çeşitli malzemelerden mozaik yapılabilir. Mozaığe çok farklı zamanlarda ve çok farklı kültürlerde rastlanmasına rağmen, altın devrini 4.-14. yüzyıllarda Bizans'ta yaşadığı söylenebilir. Bu dönemde Bizans'ta başlıca resim sanatı mozaik olmuştur. Duvar ve tavan mozaikleri konusunda uzmanlaşan Bizanslılar, parçacık olarak İtalya'da üretilen ve kalın, renkli camdan oluşan plakalar kullanmışlardır.

Fresko nedir?

Fresko; İtalyanca'da "taze" anlamına gelir ve anıtsal duvar resimleri için çok uygun bir resim tekniğidir. Islak alçı ya da sıva üzerine, suyla karıştırılmış boya ile yapılır.

İkona nedir?

İkona, Doğu Ortodoks Kilisesi, Oryantal Ortodoksluk, Katolik ve bazı Doğu Katolik Kiliselerinin kültürlerinde en yaygın şekli resim olan dini bir sanat eseridir. Fransızca "icône" sözcüğünden Türkçeye geçmiş olan kavramın kökeni Yunancada "eikon", "benzerlik, resim, portre" anlamına gelir.

İkonostasis nedir?

İkonostasis genellikle ikonalar ile süslü, Ortodoks dini mimarisinde kendini gösteren ve kilisenin ana bölümünü, din adamlarına ayrılmış bölümden ayıran mimari bölme duvarıdır.

Spolia (Devşirme Malzeme) nedir?

Devşirme malzeme, mimari yapılarda eski yapılardan alınarak yeni bir binanın yapımında yeniden kullanılan yapı malzemelerine verilen addır.

Hale nedir?

Hale gök cisimlerinin çevresinde görülen ışık halkasıdır. Başta Hristiyanlık olmak üzere bazı dini çizimlerde ve ikonalarda, kutsal kabul edilen kimselerin başlarının etrafına çizilir.

Diplomasi nedir?

Diplomasi; devletler arası ilişkilerdeki sorunların barışçıl yöntemlerle, karşılıklı iletişim ve karar verme süreçleri yoluyla çözülmesini ifade eder.

Damask ve Brokar nedir?

Damask; kalınlığıyla bilinen keten ipek karışımı bir kumaş türüdür. (Damask; adını Suriye'nin başkenti olan ve Türkçede Şam olarak bilinen Damascus'tan alır.)

Brokar; sırma ve gümüş işlemeli, ipekli veya kadife kumaşa denir. Her iki kumaş türü de Bizans dönemi kıyafetlerinde sıklıkla kullanılmıştır.

Su kemeri nedir?

Üzerinde su yolu bulunan kemerli köprüdür. Başka bir tanımla; su taşımak amacıyla insanlarca inşa edilen kanallardır.

Sarnıç nedir?

İçinde su biriktirmek için yer altında yapılan tatlı su deposudur.

Görsel kültür nedir?

Görsel kültür, kültürün görsel imgelerle ifade edilen yönüdür. Gördüğümüz ya da görmek istediğimiz şeyler sosyal, kültürel ve tarihsel bir sürecin sonucu olarak ortaya çıkar. Görsel kavramını ele aldığımızda ilk aklımıza gelen; gözümüzle görebildiğimiz, dolayısıyla görülebilen her şeydir. İnsan eliyle üretilmiş olan ve görülebilen şeyler görsel kültürün alanına girer. Çekilen bir fotoğraf, yapılmış bir portre, bedende taşınan bir dövme ya da giydiğimiz kıyafet veya parmağımızdaki yüzük birer görsel kültür ürünüdür.

Popüler kültür nedir?

Yirminci yüzyıldan sonra etkisini gösteren ve toplumsal modernleşmenin bir sonucu olarak ortaya çıkan bir kavramdır. Genel olarak eski "halk kültürü" kavramı yerine geçmektedir. Toplumsal kültürün ve günlük yaşamdaki alışkanlıkların biçimsel anlamda farklılaşması ve kitleler tarafından rağbet görmesi anlamına gelir. Popüler kültür için belli bir dönem geçerli olan, hızlı üretilen ve hızlı tüketilen kültürel öğelerin bütünü de diyebiliriz.

Bizans İmparatorluğu

Bizans İmparatorluğu ya da kısaca Bizans, Geç Antik Çağ ve Orta Çağ boyunca Roma İmparatorluğu'nun devamı şeklinde var olan ve başkenti Konstantinopolis (günümüzde İstanbul, orijinal olarak Byzantion) olan imparatorluktur. MS 476 yılında Batı Roma İmparatorluğu düşerken Doğu Roma bugün Bizans İmparatorluğu dediğimiz isimle devam etmiştir.

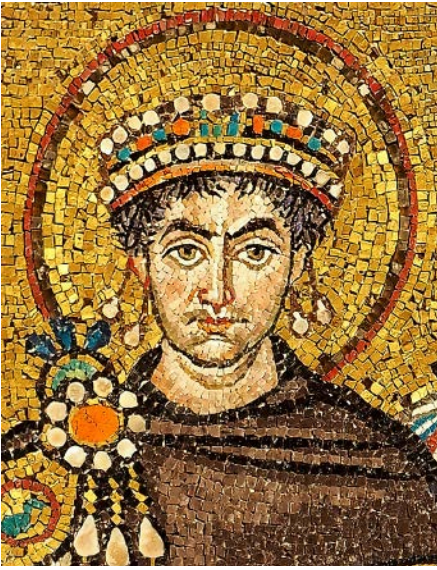
Bizans İmparatorluğu sanatıyla ve özellikle mozaikleriyle meşhurdur. Birçok kişi taş ve cam parçalarından mozaik denilen resimler yapmıştır. Varlık gösterdiği sürenin çoğunda, Avrupa'da ekonomik, kültürel ve askeri bakımdan en güçlü ülke olmuştur. "Bizans İmparatorluğu" ve "Doğu Roma İmparatorluğu" terimleri ülkenin yıkılışından sonra, tarihçiler tarafından yaratılmış olup, imparatorluk vatandaşları kendi ülkelerine Roma İmparatorluğu veya Romania; kendilerine ise "Romalılar" demektedir.

En geniş sınırlarına ulaştığında, Bizans İmparatorluğu Orta Doğu'dan güney İspanya'ya kadar uzanıyordu. Akdeniz çevresindeki güney Avrupa ve kuzey Afrika'nın bazı kısımlarını içeriyordu. Bu büyük imparatorluğun insanları eşsiz bir kültür geliştirdi. Kırık taş parçalarından mozaik denilen renkli resimler yaptılar. Büyük kubbeli binalar inşa ettiler. Ayrıca devletin resmi dilini Latince'den Yunancaya değiştirdiler. 1054 yılında Bizans kilisesi ile Batıdaki Hristiyan kilisesi ayrılmıştır. Batı kilisesi Roma Katolikliği olarak tanındı. Bizans kilisesi Doğu Ortodoksluğu olarak tanındı.

I. Konstantinos kimdir?

I. Konstantinos veya Büyük Konstantinos (22 Şubat 272 - 22 Mayıs 337), Hristiyanlığı kabul eden ilk Roma imparatoru, Konstantinopolis kentinin ve Doğu Roma İmparatorluğu'nun "Büyük" lakabıyla anılan kurucusudur.

I. Ioustinianos, Mozaik, San Vitale Bazilikası, Ravenna, İtalya

I. Ioustinianos (Justinianus) kimdir?

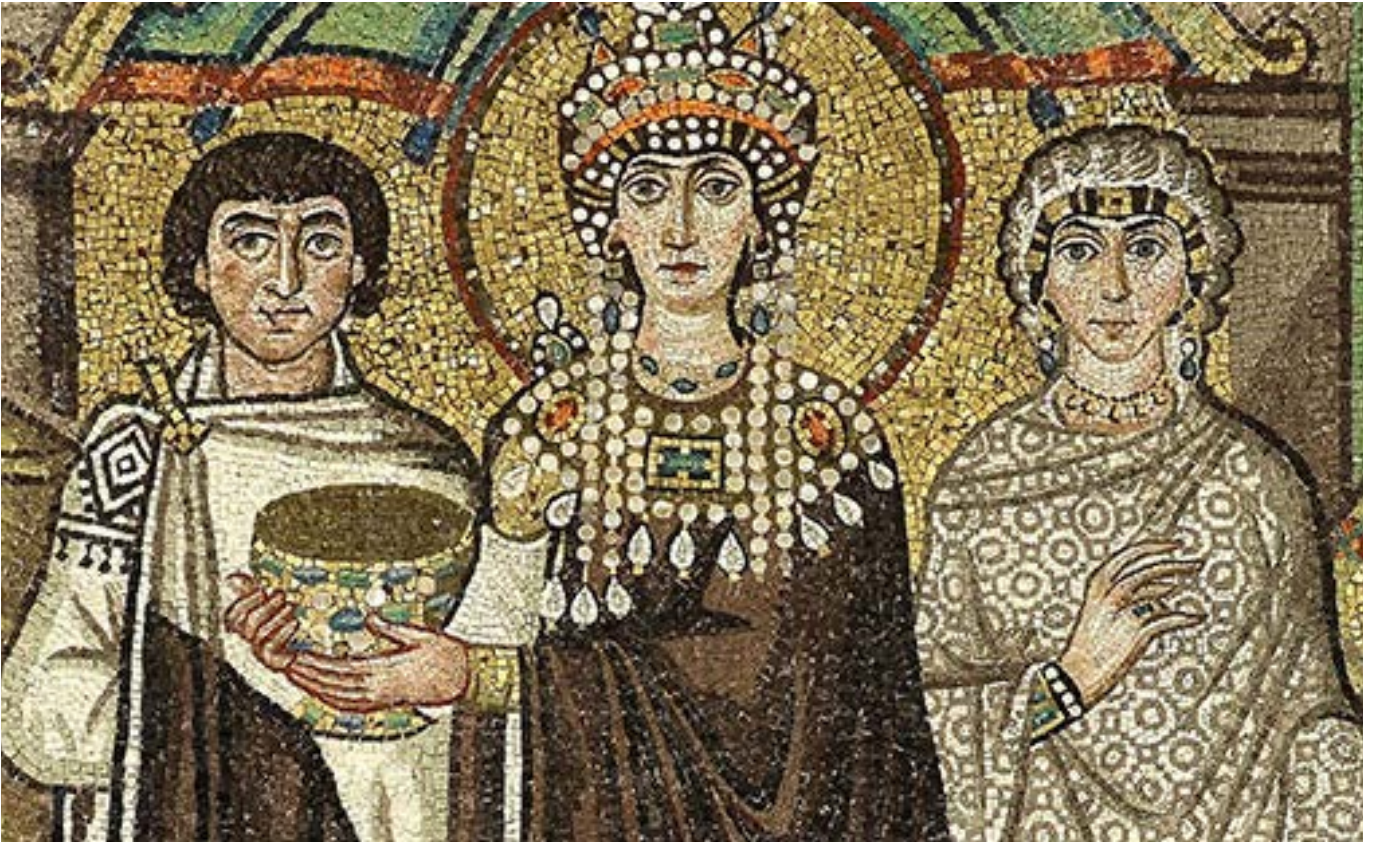
I. Ioustinianos (Justinianus) (d. yak. 482 - ö. 14 Kasım 565), 527-565 yılları arası Doğu Roma İmparatoru'dur. Bizans İmparatorluğunun çok sayıdaki imparatoru arasında en başarılılardan biridir. Ioustinianos döneminde Doğu Roma İmparatorluk arazilerinde birçok önemli mimari yapı yapılmıştır. Hiç şüphesiz bunlardan en önemlisi birçok yüzyıl Konstantinopolis'e gelen herkesin güzelliğine ve yüksek ve geniş kubbesinin haşmetli eşsizliğine hayran kaldığı Doğu Ortodoks Hristiyan mezhebinin merkez kilisesi olarak yapılan Ayasofya olmuştur. İmparator en çok, 2. yüzyıldan kalma Roma yasalarının bir karışımı olan Ioustinianos Kanunları ile tanınır. Kanun, zamanın tüm geçerli fermanlarını listeliyor ve bir imparatorun, hükmü altında bulunan kişiler üzerindeki mutlak ve Tanrı vergisi otoritesinin yasal temelini oluşturuyordu. On dokuzuncu yüzyıla kadar Fransa, Almanya, İtalya, Rusya ve Sırbistan'da hukuk teorisini etkiledi.

Sunu Mozaiği, 10. yüzyıl, Ayasofya, İstanbul, Türkiye

Sunu Mozaiği

Ayasofya'nın en önemli mozaiklerinden biri olan Sunu Mozaiği, süslü merasim elbiseleri, inci, zümrüt ve altınla süslenmiş taçları, altın imparatorluk kıyafetleri ve altın işlemeli deri ayakkabılar giyinmiş iki imparator, tahtta oturan Hz. Meryem ve kucağındaki Çocuk İsa tasvirlerini içerir. Sunu Mozaiği, 10. yüzyılın sonlarına aittir. Mozaikte solda bulunan Ioustinianos Ayasofya'yı, sağda bulunan Konstantinos ise Konstantinopolis şehrini Hz. Meryem'e takdim ederken tasvir edilmiştir. Ioustinianos'un arkasında yukarıdan aşağıya 'Hatırası Ünlü İmparator Ioustinianos', Konstantinos'un arkasında ise 'Azizler Arasında Büyük İmparator Konstantinos' yazılıdır. (Ioustinianos'un hatırası ile kastedilen Ayasofya'dır.) Figürlerin başları kutsallıklarını simgeleyen halelerle çevrilidir.

İmparatoriçe Theodora, Mozaik, 6. yüzyıl, San Vitale Bazilikası, Ravenna, İtalya

İmparatoriçe Theodora kimdir?

Theodora, (d. 497 y. - ö. 28 Haziran 548 Konstantinopolis'te [şimdi İstanbul, Türkiye] öldü), Bizans İmparatoriçesi, İmparator I. Ioustinianos'un (527-565 hükümdarlığı) eşi, muhtemelen Bizans tarihinin en güçlü kadını. Onun gücü ve siyasi zekası, kendisini Ioustinianos'un en güvenilir danışmanı haline getirdi ve çıkarlarını destekleyen dini ve sosyal politikaları teşvik etmek için siyasi gücünü ve etkisini kullanmasını sağladı.

Theodora'nın erken yaşamı hakkında çok az şey biliniyor ancak resmi versiyonun, Filistin kökenli Bizanslı tarihçi Procopius of Caesarea'nın Gizli Tarih kitabında bulunan renkli bilgilerle birleştirilmesi muhtemelen en iyi açıklamayı sağlıyor. Babası Acacius, Konstantinopolis'de hipodrom yarışlarındaki takımlardan birine (Yeşiller) dahil bir ayı bakıcısı, annesi ise oyuncu ve dansçıydı. Babasının ölümü ardından annesinin de yaşlılık durumu nedeniyle iki kız kardeşiyle birlikte gösterilerde sahne almaya başlayan Theodora, güzelliği ve dansları ile herkesin ilgisini çeken bir isim olmuştu. Theodora daha sonraları bir süre yün iplikçiliği yaparak geçimini sağladı. Ioustinianos, Theodora'nın güzelliği ve zekasından etkilenerek 525'te onunla evlendi. Ioustinianos 527'de tahta geçtiğinde, Theodora da Augusta (imparatoriçe) ilan edildi. Theodora yaşamı boyunca Ioustinianos'a destek ve ilham verdi.

Theodora hatırı sayılır bir güce sahipti, üstün zekası ve siyasi meseleleri ustaca idare etmesi, birçok kişinin Bizans'ı yönetenin Ioustinianos'tan ziyade kendisi olduğunu düşünmesine neden oldu. O dönemde çıkarılan kanunların neredeyse tamamında adı geçmektedir. Yabancı elçileri konuk etmiş ve yabancı hükümdarlarla mektuplaşmıştır. Bu nedenle Ioustinianos, Theodora'dan "karar alma ortağım" diye bahsetmiştir. Kendi sarayı ve imparatorluk mührü olan Theodora, 532 yılında çıkan Nika Ayaklanması'nda yönetimde ne kadar büyük bir rolü olduğunu göstermiştir.

Nika Ayaklanması

Nika Ayaklanması, Bizans tarihinin en kanlı olaylarından biridir. Roma kültürünün gladyatör eğlencesi gibi bir eğlence olan "at yarışları" Bizans'ta binlerce izleyicisi olan ve halkın en keyif aldığı etkinliklerden biriydi. Maviler ve Yeşiller olarak iki ana gruba ayrılan takımlar, izleyicinin karşısında kazanmak için ölümüne mücadele ederdi. Ayrıca yarışlar politik açıdan da önemliydi. Takımların temsil ettiği taraftar grupları politik açıdan kesin bir biçimde ayrılırdı.

Ayaklanma, Ocak 532'de hipodromdaki bir araba yarışında Maviler ve Yeşiller'in İmparatora ve devlete karşı birleşip "Nika!, Nika! Nika!" diye bağırıp alkış tutmasıyla başladı. Nika kelimesi "kazan", "kazanan sen ol" anlamına gelmektedir. Kalabalık önce Ioustinianos'a hakaretler etmeye daha sonra da saraya saldırmaya başladı. Beş gün süren isyan dönemi şehre ciddi zararlar verdi. Kalabalığı durduramayan Ioustinianos kaçmak için hazırlıklara başlamıştı.

Hükümet meclisi toplantısında, Theodora saraydan kaçma fikrine karşı, sürgünde ya da kaçarak yaşamaktansa hükümdar olarak ölmenin önemini altını çizmiş ve ona kalmasını ve imparatorluğunu kurtarmasını tavsiye etmiştir. Kargaşanın sonunda imparator Ioustinianos, imparatorlukta kalarak isyancılarla mücadele etmeye karar vermiş ve isyanı bastırmıştır.

Bizans Dönemi Giysileri

Erken Bizans saray elbisesi, muhtemelen 6. yüzyılda tamamlanmış bir mozaiikte resmedilmiştir. Bizans giysileri geleneksel olarak değerli taşlar ve değerli metallere süslenir ve sıklıkla ipek ve altın ipliklerle dokunurdu.

Sosyoekonomik durum, meslek, cinsiyet ve yaş Bizans İmparatorluğu'nda giysiler açısından belirleyici özelliklerdi. Kıyafetler sosyal sınıfı yansıtır. Soylular, üst düzey memurlar ve rahipler üst sınıf; hizmetçiler, keşişler, askerler ve çiftçiler alt sınıf sayılırdı. Alt sınıfların kıyafetleri form olarak üst sınıflarinkilerle benzer idiyse de değerli taş kullanımı ve bezeme programı açısından çok daha sadedir. İmparator ve imparatoriçeler yüzyıllar boyu güçlerini görkemli, süslü ve değerli taşlarla bezenmiş kıyafetleri ile tamamlamışlardır.

Bizans halkının giydiği elbiseler, Yunanistan, Roma ve Asya etkilerinin izlerini taşıyordu ve Doğu'nun gür kumaşlarını (Ağır ipekler ile zengin desenlere sahip dokuma kumaşları olan damasklar ve brokarlar) içeriyordu.

Basit dikilmiş, omuzlardan kalçalara veya dizlere kadar uzanan bir giysi olan tunikler, Bizans'ta giyimin temelini teşkil ediyordu. Tunik, yoksullar için kıyafet olurken, üst sınıftan insanlar için bir içlik görevi görüyordu. Tunik vücutta gevşek olarak omuzlardan aşağıya sarkıp dizlere kadar uzanırdı. Kullanan kişinin aktivitelerine göre belden kuşak ile sabitlenerek de kullanılabilirdi ve kollar mevsime göre uzun ya da kısa tutulabilirdi.

Filozoflar gri, doktorlar mavi elbise giyerdi. Zamanla din adamı kıyafeti beyazdan siyaha döndü.

Altın Çağ

900'ler ve 1000'lerde Bizans, "altın çağı" olarak kabul edilen görece sakin bir refah dönemine girdi. İmparatorluk biraz toprak kaybetmişti. Bu, yöneticilerin ticareti ve zenginliği genişletmeye daha fazla odaklanabileceği anlamına geliyordu. Hükümet sanatın koruyucusu oldu, kiliseleri ve sarayları restore etti. Yunan tarihi ve dilinin araştırılmasına teşvik etti.

Bizans İmparatorluğu'nun hükümdarları özellikle diplomaside ustalaştılar, barışı ve ticareti korumak için komşularıyla birçok anlaşma yaptılar. Bizans ekonomisi, döneminin Avrupa'daki en gelişmiş ekonomisiydi. İpek Yolu'nun batı uç noktası olan Konstantinopolis, İran, Hindistan ve Çin'den ipek, baharat ve mücevher getiren tüccarları memnuniyetle karşıladı.

Bizans İmparatorluğu hakkında bilgiler:

- Bizans İmparatorluğu'nun resmi dili, İmparator Herakleios tarafından Yunanca olarak değiştirildiği yedinci yüzyıla kadar Latince idi.
- İstanbul (Konstantinopolis), Dördüncü Haçlı Seferi sırasında Haçlılar tarafından saldırıya uğradı ve yağmalandı.
- İmparator, düşmanları saldırmaktan alıkoymak için sık sık onlara altın ya da haraç öderdi.
- İmparator Ioustinianos, kadınlara eşleri öldükten sonra yardım amacıyla toprak satın alma ve sahip olma haklarını verdi.
- Erken Roma Cumhuriyeti zamanından Bizans İmparatorluğu'nun çöküşüne kadar, Roma yönetimi yaklaşık 2000 yıl boyunca Avrupa üzerinde büyük bir etkiye sahipti.
- Konstantinopolis şehri bugün İstanbul olarak adlandırılıyor ve Türkiye'nin en kalabalık nüfuslu şehri.
- Kozmopolit bir şehir olan Konstantinopolis, yalnızca Yunanlılara ve Romalılara değil, aynı zamanda Yahudilere, Araplara, Sırlara, Perslere, Hunlara ve İskandinavlara da ev sahipliği yapmıştır (şehre Miklagard veya Büyü Yeri adını verenler de İskandinavlar'dı).

İstanbul'daki Bizans Dönemi Eserlerinden Bazıları

Galata Kulesi

Galata Kulesi, Bizans İmparatorluğu döneminde, Galata semtinin Ceneviz kolonisi olduğu 14. yüzyıl ortalarında, Cenevizliler tarafından, Galata surlarının bir parçası olarak inşa edilmiştir. Osmanlı döneminde bir süre zindan olarak kullanıldıktan sonra, yangın gözetleme kulesine çevrilmiştir. Zaman zaman deprem ve yangınlarla tahrip olan kule, Osmanlı döneminde birkaç kez tadilat geçirmiştir.

Galata Kulesi müzesinde, tarih öncesi dönemlerden itibaren yerleşime sahne olan ve üç büyük imparatorluğa, yaklaşık on altı yüzyıl boyunca başkentlik yapan İstanbul'un tüm dönemlerini yansıtan eserler sergilenmektedir. 20. yüzyılın ortalarına kadar İstanbul'daki en yüksek yapılardan biri olan Galata Kulesi'nin en üst katı, İstanbul'un en güzel panoramik manzaralarından birine sahiptir. Kule, Akdeniz ve Karadeniz'deki Ceneviz Kuleleri ile birlikte UNESCO'nun geçici miras listesinde yer almaktadır.

Hipodrom

Konstantinopolis'teki adı Hipodrom, günümüzdeki adıyla ise Sultanahmet Meydanı, İstanbul'un Fatih ilçesinde bulunan tarihi bir meydandır. Hipodrom, Osmanlı İmparatorluğu zamanında ise At Meydanı olarak adlandırıldı. Şehrin en önemli meydanlarından birisi olan alanın içerisinde Roma sirk, bugün Sultanahmet Camii'nin olduğu noktada ise Büyük Saray bulunmaktaydı.

Kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda uzanan meydanın doğusunda Sultanahmet Camii, batısında ise Türk ve İslam Eserleri Müzesi ile İbrahim Paşa Sarayı yer alır. Trafiğe kapalı iki yönlü geniş yürüme yollarının ortasında Örne Dikilitaş, Yılanlı Sütun, Theodosius Dikilitaşı ve Alman Çeşmesi gibi yapılar bulunur.

Kamu binalarının en büyüğü, 40.000'den fazla kişiyi ağırlayabilen bir arena olan Hipodrom'du. Bizanslılar, ipek tentelerin altına oturup araba yarışlarını, hokkabazları, sirk gösterilerini ve vahşi hayvanlar arasındaki kavgaları izlemek için toplanırlardı. Ayrıca, yenik düşen düşmanlardan alınan ganimeti kalabalığa veren muzaffer generallerce de ödüllendirilirdi.

Bozdoğan (Valens) Kemerı

Bozdoğan Kemerı ya da inşa ettiren imparatorun adı ile Valens Su kemerı, Romalılar tarafından İstanbul'da yaptırılıp 4. yüzyılın sonlarında tamamlanmıştır. Farklı dönemlerde Osmanlı Sultanları tarafından restore ettirilen su kemerı, şehrin önemli tarihi eserlerinden birisidir. Orta Çağ'da, kentın su ihtiyacını karşılayan su kemerlerinin en önemlilerindedir. Su kemerı İstanbul Fatih'te, bugün İstanbul Üniversitesi'nin bulunduğu tepe ile Fatih Camii'nin bulunduğu tepe arasında uzanmaktadır. Valens su kemerinin günümüzde ayakta kalan bölümü orijinal uzunluğundan 50 metre daha kısa olan 921 metrelik bölümdür. Atatürk Bulvarı, tıpkı tipik bir viyadükte olduğu gibi su kemerini taşıyan ayakların arasından geçerek devam etmektedir.

Yerebatan (Bazilika) Sarnıcı

İstanbul'un görkemli tarihsel yapılarından birisi de Ayasofya'nın güneybatısında bulunan Bazilika Sarnıcı'dır. Bizans İmparatoru I. Ioustinianos (527-565) tarafından yaptırılan bu büyük yeraltı sarnıcı, suyun içinden yükselen ve sayısız gibi görülen mermer sütunlar sebebiyle halk arasında "Yerebatan Sarayı" olarak isimlendirilmiştir. Sarnıcın üzerinde daha önce bir Bazilika bulunduğundan, Bazilika Sarnıcı olarak da anılır.

Bizans döneminde bu çevrede geniş bir sahayı kaplayan ve imparatorların ikamet ettiği büyük sarayın ve bölgedeki diğer sakinlerin su ihtiyacını karşılayan Yerebatan Sarnıcı, İstanbul'un Osmanlılar tarafından 1453 yılında fethinden sonra bir müddet daha kullanılmış ve padişahların oturduğu Topkapı Sarayı'nın bahçelerine buradan su verilmiştir.

İslami kaidelerin temizlik esasları gereği durgun su yerine akar vaziyetteki suyu tercih eden Osmanlılar'ın şehirde kendi su tesislerini kurduktan sonra kullanmadıkları anlaşılan Sarnıcı, 16. yüzyılın ortalarına gelinceye kadar Batılılar tarafından fark edilmemiş, nihayet 1544-1550 yıllarında Bizans kalıntılarını araştırmak üzere İstanbul'a gelen Hollandalı gezgin Petrus Gyllius tarafından yeniden keşfedilerek Batı dünyasına tanıtılmıştır. Petrus Gyllius, araştırmalarından birinde, Ayasofya civarında dolaşırken, buradaki evlerin zemin katlarında bulunan kuyu benzeri yuvarlak büyük deliklerden ev halkının aşağıya sarkıttıkları kovalarla su çektikleri, hatta balık tuttıklarını öğrendi. Büyük bir yeraltı sarnıcının üzerinde bulunan ahşap bir binanın duvarlarla çevrili avlusundan, yerin altına inen taş basamaklardan elinde bir meşaleyle sarnıcın içerisine girdi. Petrus Gyllius, çok zor şartlarda sarnıcı sandalla dolaşarak ölçülerini alıp sütunlarını tespit etti. Gördüklerini ve edindiği bilgileri seyahatnamesinde yayımlayan Gyllius, birçok seyyahı etkilemiştir.

Medusa Başı (Yerebatan Sarnıcı içerisinde)

Sarnıcın kuzeybatı köşesindeki iki sütunun altında kaide olarak kullanılan iki Medusa Başı, Roma Dönemi heykel sanatının şaheserlerindedir. Sarnıcı ziyaret eden insanların en çok ilgisini çeken Medusa başlarının hangi yapılardan alınıp buraya getirildiği bilinmemektedir. Başka yapılardan alınıp yeni bir yapı yapımında kullanılan bu gibi malzemeler, devşirme mimari örneğidir. Medusa Başı hakkında birtakım efsaneler de oluşmuştur. Bunlardan en bilinenine göre Medusa, Yunan mitolojisinde yeraltı dünyasının dişi canavarı olan üç Gorgon'dan biridir. Bu üç kız kardeşten yılan başlı Medusa, kendisine bakanları taşa çevirme gücüne sahiptir. Bir görüşe göre o dönemde büyük yapılar ve özel yerleri korumak için Gorgon resim ve heykelleri kullanılırdı ve sarnıca Medusa başının konulması da bu yüzdendir.

Kız Kulesi

Kız Kulesi, hakkında çeşitli rivayetler anlatılan, efsanelere konu olan, İstanbul Boğazi'nin Marmara Denizi'ne yakın kısmında, Salacak açıklarında yer alan küçük adacık üzerinde inşa edilmiş yapıdır. MÖ 24 yıllarına kadar uzanan bir geçmişe sahip olan kule, Karadeniz'in Marmara ile birleştiği yerde küçük bir ada üzerinde kurulmuştur. Kule hakkında pek çok rivayetler bulunmaktadır. Evliya Çelebi kuleyi şöyle tarif eder: "Deniz içinde karadan bir ok atımı uzak, dört köşe, sanatkârane yapılmış bir yüksek kuledir. Yüksekliği tam 80 arşındır. Sathı mesehası iki yüz adımdır. İki taraftan kapısı vardır."

Bugün görülen kulenin temelleri ve alt katın önemli kısımları II. Mehmed devri yapısıdır. Kulenin etrafındaki sahanlık geniş kaplanmıştır. Üstündeki madalyon halindeki bir mermer levhada, kuleye şimdiki şeklini veren Sultan II. Mahmud'un, Hattat Rasim'in kaleminden çıkmış 1832 tarihli bir tuğrası vardır. Kulenin Eminönü tarafı daha genişçe olup burada bir de sarnıç vardır.

Theodosius Dikilitaşı

Dikilitaş ya da Theodosius Dikilitaşı, Sultanahmet Meydanı'nın güney tarafında, Yılanlı Sütun'un yanında bulunan bir Antik Mısır dikilitaşıdır. MS 390 yılında Roma imparatoru I. Theodosios tarafından Mısır'dan getirilerek şimdiki yerine dikilmiştir. Dikilitaş ilk olarak Mısır firavunu III. Thutmose tarafından MÖ 15. yüzyılda yaptırılmıştır. Roma imparatoru II. Konstantios MS 357 yılında dikilitaşı tahtta bulunuşunun 20. yılı onuruna Nil nehri üzerinden İskenderiye şehrine getirtti. Daha sonra, MS 390 yılında imparator I. Theodosios dikilitaşı gemi ile İstanbul'a getirterek Hipodrom'da (bugünkü Sultanahmet Meydanı) şimdiki yerine diktirdi.

Khora Manastırı (Kariye Camii)

Kariye Camii veya eski adıyla Khora Manastırı, İstanbul'un Fatih ilçesinin Edirnekapı semtinde yer alan, eski Orta Çağ Rum Ortodoks kilisesidir. Kariye adının geldiği "Chora" kelimesi "Şehir dışında" anlamındadır ve kilise I. Konstantinos zamanında yapılan surların dışında kaldığı için böyle adlandırılmıştır.

Edirnekapı semtinde, halen ayakta duran Theodosius Surları'na yaklaşık yüz metre uzaklıkta bulunan yapı, Doğu Roma İmparatorluğu döneminde büyük bir yapı topluluğu olan Khora Manastırı'nın merkezini oluşturmaktaydı. İstanbul'un Fethi'nden sonra elli sekiz yıl daha kilise olarak işlevini sürdürmüştür ve mozaikleri ile ünlüdür.

Pammakaristos Kilisesi (Fethiye Camii)

Fethiye Camii veya Theotokos Pammakaristos Manastırı, İstanbul'un Fatih ilçesinde bulunan ve aslında kilise olarak, 13. yüzyıl sonlarında Bizans'ın ileri gelenlerinden Mihail Glabas Tarkaniotes tarafından inşa ettirilen yapıdır. İstanbul'un fethinden sonra 1454 yılında patrikhane olarak kullanılmıştır. 1601 yılında İran savaşlarında Gürcistan ve Azerbaycan'ın fethedilmesiyle, fethin hatırası olarak camiye dönüştürülmüştür.

Çemberlitaş Sütunu

Çemberlitaş Sütunu ya da diğer adlarıyla Yanık Sütun veya Konstantinos Sütunu, İmparator I. Konstantinos onuruna, İstanbul'un yedi tepesinden biri olan ve şu anki adıyla Çemberlitaş olarak adlandırılan semtteki tepeye dikilmiş olan anıtsal sütundur.

Milyon Taşı

Bizans İmparatorluğu'nda Konstantinopolis şehrine ulaşan tüm Antik Roma yollarının başlangıç noktası ve dünya üzerindeki diğer şehirlerin bu şehre olan uzaklığının hesaplanmasında kullanılan sıfır noktasıdır. İtalya'da Roma şehrinde bulunan bir diğer anıt olan Milliarium Aureum ile aynı işlevi görmektedir. Bizans'ın yeniden inşası ve başkent kimliğini kazanması esnasında yapılan birçok görkemli anıt gibi İmparator I. Konstantinos tarafından 4. yüzyılda yerleştirildiği düşünülür.

Binbirdirek Sarnıcı

Binbirdirek Sarnıcı ya da diğer adıyla Philokenos Sarnıcı, İstanbul'daki ikinci büyük sarnıçtır. Antik Bizans kaynaklarına göre 4. yüzyılda yapılmıştır. İçinde 224 sütun bulunan, 3584 metrekare büyüklüğündeki sarnıç zamanla kurumuş ve 16. yüzyıldan itibaren atölye olarak kullanılmıştır.

Tekfur Sarayı

Tekfur Sarayı veya Porfirogenetos Sarayı, tüm dünyada geç Bizans mimarisinin görece bozulmamış örneklerinden biridir. İstanbul'da Fatih ilçesi sınırları içerisinde, Edirnekapı semtinde bulunmaktadır.

Bukoleon Sarayı

Bukoleon Sarayı, Konstantinopolis'te (günümüzde; İstanbul, Türkiye) bulunan Bizans sarayı. Marmara Denizi kıyısında, Hipodrom'un güneyinde, Küçük Ayasofya'nın doğusundadır. UNESCO'nun Dünya Mirasları listesinde bulunmaktadır.

Ayasofya

Bizans İmparatoru I. Ioustinianos tarafından M.S 535-537 yılları arasında, İstanbul'un tarihi yarımadasındaki eski şehir merkezine inşa ettirilmiştir. Ayasofya veya Kutsal Bilgelik Kilisesi olarak da bilinen bu bina, 537 yılında Ioustinianos tarafından tamamlanmıştır. Yerden 155 metre yüksekliğe ulaşan bir kubbe ile haç şeklinde muazzam bir yapıdır. Renkli mermer, altın, gümüş ve güzel mozaiklerden oluşan cömert bir iç mekâna sahiptir.

Dünya mimarlık tarihinin şüphesiz en önemli eserlerinden biri olan Ayasofya, arkasında bulunan diğer Bizans kilisesi Aya İrini (Kutsal Barış) ile birlikte İsa'nın özelliklerine atıfta bulunur. Devrin en önemli mimarları Anthemius ve İsidorus'un 5 yılda, 10.000 işçi ve 100 ustanın katkısıyla yaptıkları binanın en büyük özelliklerinden birisi dinler arasındaki hoşgörüyü sahne olmasıdır. Mozaik ve freskler bu 7500 m²'lik binaya Hristiyanlık tarihinden ipuçları sunmaktadır. 537 yılında inşaatı tamamlanan ve 1453'e kadar 916 yıl patriklik kilisesi olarak kullanılan ve Efes'teki Artemis tapınağı dahil çok sayıda eski yapıdan getirilen 108 sütunun üzerine oturtulmuş bina, yaklaşık bin yıl boyunca dünyanın en büyük kilisesi olmuştur.

İstanbul, Türkiye'deki Ayasofya, Bizans İmparatorluğu'ndan bir mimari şaheserdir. Başlangıçta bir Hristiyan kilisesiydi. Daha sonraki dönemlerde kilisenin camiye çevrilmesiyle, yapıya yanlardaki minareler eklenmiştir. Sağ taraftaki kırmızı tuğlalı minare Fatih Sultan Mehmet döneminde eklenmiş, diğer üçü ise sonraki dönemlerde Mimar Sinan tarafından yapılmıştır.

Bunları Biliyor muydunuz?

- Ayasofya inşa edildiğinde, dünyanın en büyük yapısıydı. Aynı zamanda 1000 yılı aşkın bir süre dünyanın en büyük katedraliydi.
- Ayasofya'nın hem kilise hem de cami olması nedeniyle içinde hem Hristiyan hem de İslami unsurlar ve özellikler bulunmaktadır.
- Ayasofya adı "Kutsal Bilgelik Kilisesi" anlamına gelir. Bugünkü yapı aslında aynı yerde inşa edilmiş olan üçüncü Kutsal Bilgelik Kilisesidir - daha önce inşa edilen ikisi yıkılmıştır.
- Camiye dönüştürüldüğünde dört minare eklendi. Sunak, çanlar ve diğer bazı Hristiyan özellikleri kaldırılmış ve birçok Hristiyan mozaïği sıvanmıştır. (Mozaik ve freskolar 1453'ten hemen sonra sıvanmamış, en az elli sene açık kalmıştır.)
- Ayasofya'da toplam 104 sütun vardır ve duvarların çoğu güzel mozaiklerle kaplıdır. En eskisi 9. yüzyıla aittir. Mozaiklerin çoğu yıllar içinde kaplanmış fakat sonra tekrar ortaya çıkarılmıştır.
- Eski kilise beyaz, pembe ve sarı mermerden yapılmıştır.
- Merkezi kubbenin zeminden yüksekliği 55.60 metre, çapı ise kuzey güney doğrultusunda 31.87 metre, doğu batı doğrultusunda ise 30.86 metredir.
- Bina yıllar içinde bir çok felaketten kurtuldu. 859'da büyük bir yangın ve on yıl sonra bir deprem oldu. Yıllar içinde, üç deprem daha, kubbeye ve binanın diğer kısımlarına zarar verdi.
- Bazı insanlar Ayasofya'nın özel iyileştirici güçleri olduğunu söylüyor. Örneğin bazıları, binanın ana holündeki kuyudan arka arkaya üç cumartesi bir bardak su içerseniz, hastalığınızdan kurtulabileceğinize inanırlar. Binanın hastalığa şifa olduğuna inanılan bir diğer kısmı ise 'Ağlayan Sütun'dur. Bu, yazın bile her zaman nemli olan bir mermer sütundur.
- Ayasofya'nın tasarımı, İstanbul Sultanahmet Camii gibi diğer camiler için kullanılmıştır. Sultanahmet Camii, yapıdan sadece 900 metre uzakta bulunuyor.
- Eski kilisenin ana bölümünde kırk pencere vardır. Bu nedenle Ayasofya, binanın içine yansıyan güneş ışıklarıyla ünlüdür.
- İstanbul'a farklı dönemlerde verilmiş isimler şunlardır:
 1. Byzantion
 2. Nova Roma
 3. Konstantinopolis
 4. Miklagard
 5. Stanpoli (Eis tin Poli)
 6. Darülhilafe
 7. Makarrı Saltanat
 8. Dersaadet
 9. Asitane

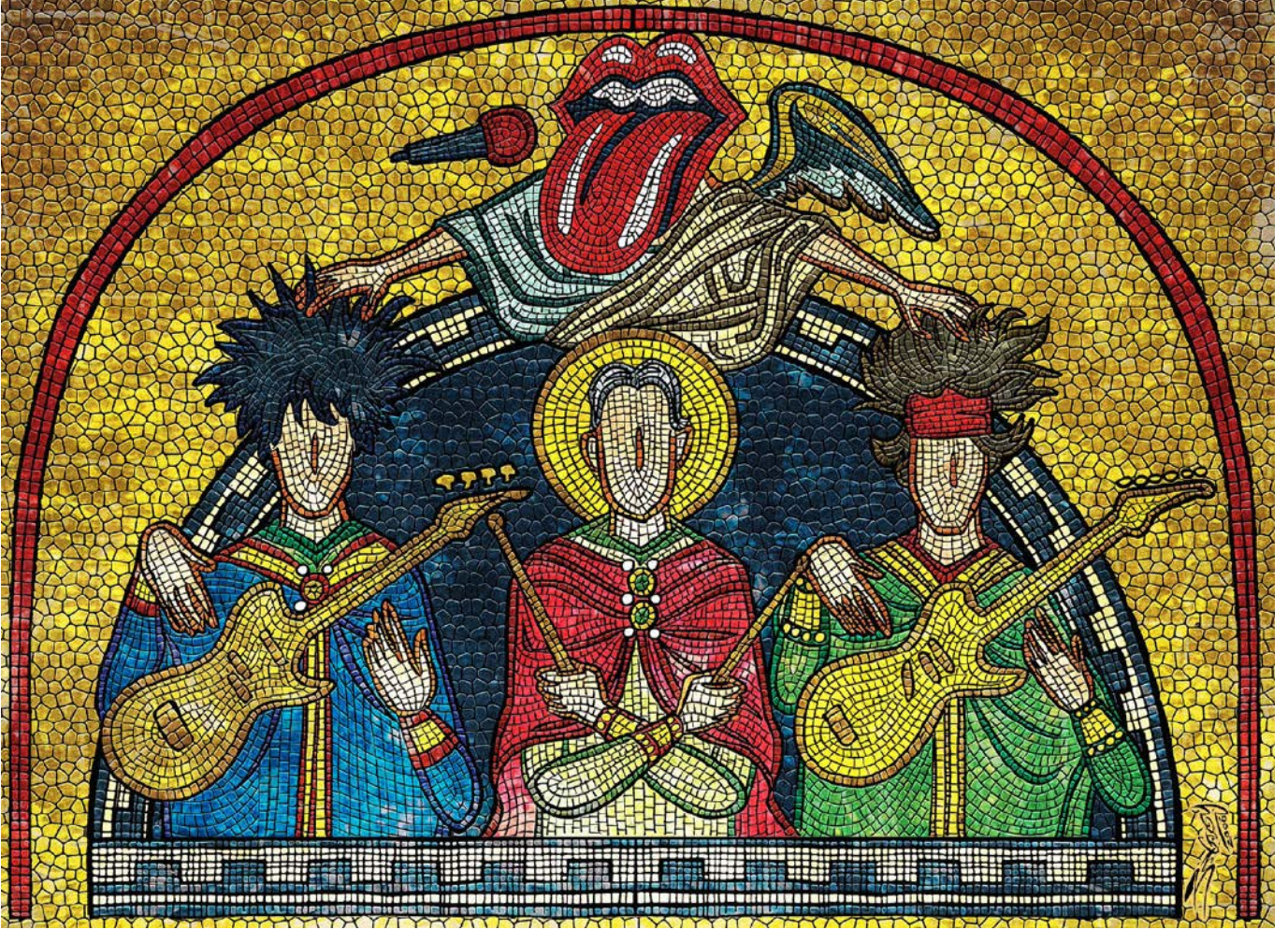

Ayasofya dünyanın en büyük anıtlarından biridir. Bizans İmparatorluğu mimarisinin başyapıtı olarak kabul edilir.

ESERLER

Jonathan Godoy, The Byzantine Stones, 2007

Sorular

1. Bu eser neye benziyor, size neyi hatırlatıyor?
2. Eser hangi malzeme kullanılarak yapılmıştır?
3. Mozaik nedir?
4. Eserde bulunan insanlar hangi meslek grubuna ait olabilir?
5. En sevdiğiniz iki enstrüman hangileridir?
6. Sizin oluşturacağınız bir müzik grubu hangi enstrümanları çalardı?

Cevaplar

1. Öğrencinin kendi cevabı.
2. Bu eser, dolma kalem kullanılarak ve dijital efektlerle yaratılmış bir illüstrasyondur.
3. Mozaik; bir yüzeyin, farklı renlerdeki küçük taşlar gibi parçacıkların yan yana getirilmesi yöntemiyle süslenmesi ve bu şekilde üretilmiş eserdir.
4. İngiliz müzik grubu Rolling Stones'tan ilhamla yaratılmış, ellerinde enstrümanlar tutan ve Bizans kıyafetleri içinde tasvir edilmiş bir müzik grubu. ("Rolling Stones" İngilizce "Yuvarlanan Taşlar" anlamına gelmektedir.)
5. Öğrencinin kendi cevabı.
6. Öğrencinin kendi cevabı.

Benjamin Baumhauer, Neo-Constantinople (2020)

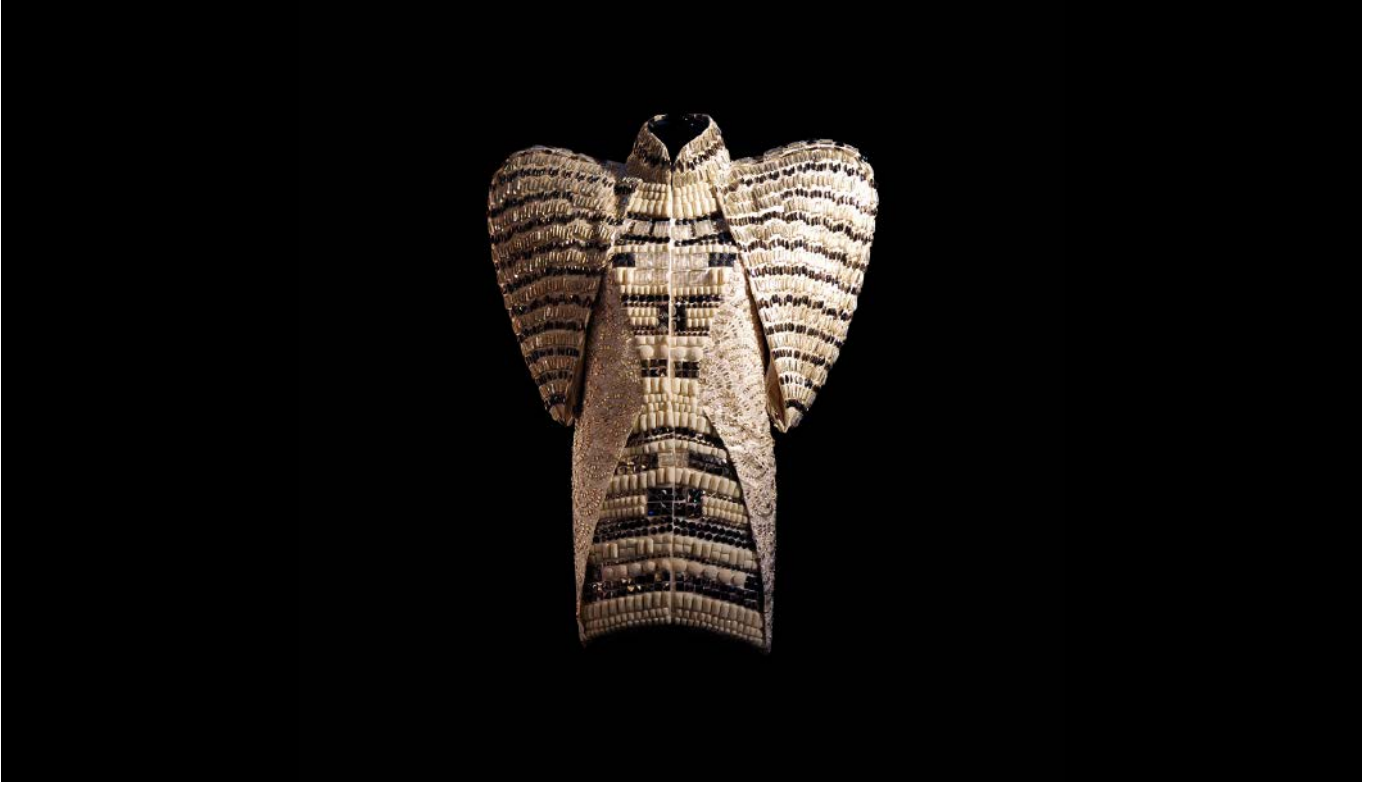

Sorular

1. Bu eser size neyi çağrıştırıyor?
2. Kurgusal ne demektir?
3. Dijital sanat ne demektir?
4. Eserde hangi araçları görüyorsunuz?
5. Bugün hangi ulaşım araçlarını kullanıyorsunuz?

Cevaplar

1. Öğrencinin kendi cevabı.
2. Kurgu olan yani gerçek olmayan; yazar veya sanatçının hayal gücünü kullanarak oluşturduğu eserlere kurgusal denir.
3. Dijital sanat, genel anlamda üretilmesinde bilgisayarın rol aldığı, fiziksel olmayan nesnelerin üretilmesiyle gerçekleşen sanat biçimine denir. Yeni medya sanatı da denmektedir.
4. Öğrencinin kendi cevabı.
5. Araba, otobüs, taksi, vapur, uçak vb.

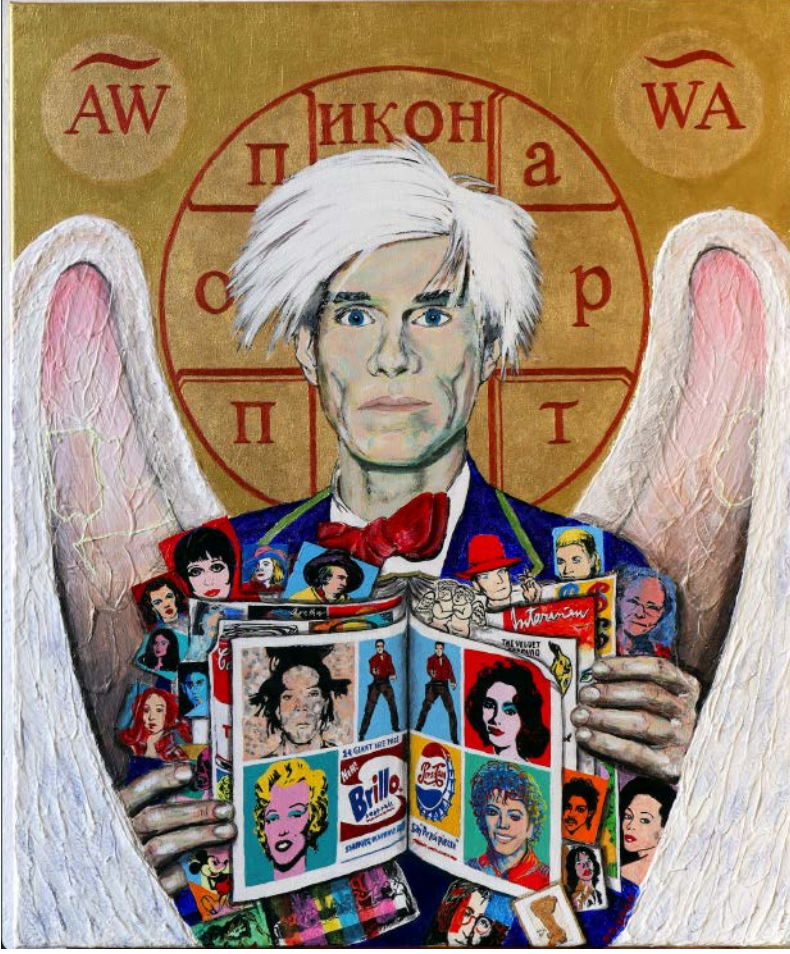

Sorular

1. Moda nedir?
2. Moda tasarımı nedir?
3. Eserdeki kıyafetlerin rengi, dokusu, formu sizce nasıl?
4. Hızlı moda ve yavaş moda arasındaki fark nedir?
5. Sürdürülebilir moda nedir?
6. Kıyafetler veya kumaşları yeniden giyilemeyecek durumdaysa onları nasıl değerlendirirsiniz?
7. Moda sektöründeki aşırı tüketimi azaltmak için öneriniz ne olur?

Cevaplar

1. Moda, özellikle giyim kuşam, aksesuar, makyaj ya da mobilyada popüler stil ya da uygulama için kullanılan genel bir terimdir. Moda, toplumun belirli bir dönem içerisinde nesnelere nasıl kullanıldığının yanı sıra, bu nesnelere tüketim trendlerini de belirler.
2. Moda tasarımı; geçmişten günümüze kadar her ülkenin kendine özgü kültürel ve sosyal değişimlerinden etkilenerek günümüze gelir, bu değişimler de aynı zamanda kendi içinde evrensellik taşır ve tüketicinin istek, öneri ve talepleri doğrultusunda şekillenir.
3. Öğrencinin kendi cevabı.
4. Hızlı moda; ucuz, düşük kaliteli, birkaç kez kullanılıp atılabilir kıyafetlerle özdeşleştirilir ve aşırı tüketime teşvik etmesi gibi konular üzerinden eleştirilmektedir. Yavaş moda ise, insan emeğine ve doğal malzemeye dayalı kıyafet üretimine geri dönüş anlamı taşır.
5. Sürdürülebilir moda; moda sektöründe hızlı moda anlayışına karşı gelişmiş, ekolojik bütünlüğü ve toplumsal adaleti savunarak moda ürünlerini ve sistemini değiştirmeyi hedefleyen bir akımdır.
6. Bu tür kıyafetleri veya kumaşları farklı amaçlar (temizlik vb.) için değerlendirebilirsiniz.
7. İkinci el kıyafetler edinebilir veya geri dönüşüm kabul eden mağazalara kıyafetlerinizi ulaştırabilirsiniz.

Sorular

1. İkona nedir?
2. Bu eserde kim ikona şeklinde tasvir edilmiş olabilir?
3. İkonalarda nasıl bir teknik uygulanır?
4. İkonalarda renk kullanımının özel bir anlamı var mıdır?

Cevaplar

1. İkona; Hz. İsa'nın, Hz. Meryem'in, azizlerin, meleklerin ve kutsal olayların resmedildiği, genellikle kilise duvarlarına yapılan tasvirlerdir.
2. Andy Warhol; Amerikalı ressam, film yapımcısıdır. Pop art (popüler sanat) akımının en önemli temsilcilerinden kabul edilir.
3. İkonada vurgulanmak istenen kişi ön plana çıkarılarak büyük boyutlarda çizilir. Diğer unsurlar ise arka planda, perspektif kuralına uyulmadan, küçük şekilde resmedilir. Yapılar, kişiler ve anlatılmak istenen unsurlar gerçek boyutlarda tasvir edilmezler. Tasvirlerde görülen şahısların çizilmesi bu kişilerin önem derecesine göredir. Daha önemli bir kişi arka planda kalsa bile diğer kişilerden veya kişiden daha büyük boyutta çizilir.
4. Güneş ışığı ve gölgeler ikonalarda genellikle kullanılmaz. Çünkü tasvirlerin çiziminde aydınlatma gökten gelen İlahi Işık ile yapılmaktadır. İkona sanatçıları renk seçimlerinde ikonografik geleneğe göre hareket ederler.

Etkinlik Önerisi

Sergi: İstanbul'da Bu Ne Bizantinizm!

İlgili Alanlar: Sanat

Yaş Grubu: İlkokul

Araç-Gereç: Kil, mukavva, tahta çöp şiş, keçeli kalem, yağlı pişirme kağıdı, su, su kabı

Kazanım: Sergide yer alan eserleri tanımak ve öğrenmek, baskı tekniğini ve kil rölyef tekniğini öğrenmek, el-göz koordinasyonunu, üç boyut kavramını, hayal gücü ve yaratıcılığı geliştirmek.

Süreç:

Çamurdan Rölyef

Öğrencilere rölyef bilgisi aktarılarak mukavvanın üzerine önce kilden bir zemin oluşturmaları ve üzerine portre, bitki veya hayvan figürü rölyefleri tasarlaması istenir. Atölye öncesinde öğretmen çeşitli portre, bitki, hayvan figürleri sınıf mevcuduna göre çıktı alır ve hazırlık yapar. Öğrencilerden üzerinde çalışacakları kil tabakayı mukavva üzerine kil hamurunu yayarak hazırlamaları istenir. Ardından kil üzerine uygulamak için önceden hazırlanmış figürlerden birini seçmeleri istenir. Seçilen figürün üzerine yağlı kağıt serilir ve keçeli kalemle kopyası çıkarılır. Keçeli kalemin mürekkebi kurumadan kil tabaka üzerine baskı yapılır böylece figür kil üzerine transfer edilir. Kil üzerindeki figürün oluşturan şekillere göre küçük çamur parçaları hazırlanır. Hazırlanan çamur parçalarını kil tabaka üzerine sabitlemek için tahta çöp şiş suya batırılır ve kil üzerindeki çizim alanı ıslatılır. Islatılan bu çizim alanının üzerine yeni bir katman olarak çamurdan şekillendirilmiş parçalar eklenir ve kabartma oluşturulur.

Değerlendirme

Kille çalışırken ağırlığını, dokusunu ve hacmini hissettiniz mi?

Kile dokunduğunuzda beden ısınır ve hareketinize yanıt verdiğini fark ettiniz mi?

Kile şekil verirken neden o şekli seçtiğinizi düşündünüz mü?

Rölyef tekniği için kilden başka hangi malzemeler kullanılabilir?

Etkinlik Önerisi

Sergi: İstanbul'da Bu Ne Bizantinizm!

İlgili Alanlar: Fen, Sanat

Yaş Grubu: İlkokul

Araç-Gereç: Mevsimlik çeşitli bitki ve tohumlar, karton bardak, toprak, tatlı kaşığı, çay karıştırma/dil çubuğu, 5 x 5 cm boyutunda kâğıt, boya kalemleri, yapıştırıcı

Kazanım: Çeşitli bitki ve tohumları tanımak, bitkilerin faydalarını ve bitki yetiştirmeyi öğrenmek, neden-sonuç ilişkisi kurmak, el-göz koordinasyonunu, sorumluluğu geliştirmek.

Süreç:

Bitkiler ve Tohumlar

Öğrencilerle farklı bitkiler ve tohumlar (mevsimlik) birlikte incelenir. Tüm öğrencilerin bitkilere ve tohumlara, dikkatlice bakmasına, birbirleriyle karşılaştırmasına fırsat verilir. Bitkilerin ve tohumların incelenmesinin ardından, bitkilerin ve tohumların önemi ve hayat döngüsü anlatılır. Her öğrenciye karton bardak, toprak ve bir kaç tohum verilir. Öğrenciler toprakları bardaklarına koyar, toprağın üzerine tohum yerleştirir, tohum üzerine bir miktar daha toprak koyar, üzerine de biraz su dökerler. Her öğrencinin ektiği bitkinin bakımını üstlenmesi gerektiği ve nasıl yapacağı anlatılır. Ardından öğrencilere küçük boyuttaki kâğıtlar dağıtılır, üzerine diledikleri bir resim, şekil, sembolü çizmeleri istenir. Hazırlanan etiketler çubuğun ucuna yapıştırılarak, hazırlanan etiketler tohumların olduğu bardağa yerleştirilir. Bardaklar güneş ışığı alan bir alana yerleştirilir. Öğrencilerin takip eden günlerde tohumlarını kontrol etmeleri, toprağını tamamen kurutmadan 7-10 günde bir su vermeleri ve bakımını yapmaları hatırlatılır.

Değerlendirme

Bitkiler ne işe yarar? Faydaları nelerdir?

Tohumlara neden ihtiyacımız var?

Tohum ekerken nasıl hissettiniz?

Evimizde nasıl bitki yetiştirebiliriz?

Tohum olsanız nasıl bir bitkinin tohumu olmak isterdiniz?

Etkinlik Önerisi

Sergi: İstanbul'da Bu Ne Bizantinizm!

İlgili Alanlar: Sanat, Teknoloji Tasarım

Yaş Grubu: İlkokul

Araç-Gereç: Kâğıt, kalem, renkli boyalar

Kazanım: Grafik ve yazım tekniklerini öğrenmek, el-göz koordinasyonunu, motor yetenekleri ve hayal gücünü geliştirmek.

Süreç:

Sembol Alfabeti (Ortaokul)

Öğrencilerden çeşitli çizimler yaparak ve bir araya getirerek semboller tasarımları ve yeni bir alfabe oluşturmaları istenir. Öğrencilere alfabedeki harflerin karşılığı yeni sembollerin temasını bulmak için düşünme zamanı verilir. Sembol tasarımlarını belirledikleri temaya (bitki, uzay, çiçek vb.) yönelik motifler yaratmaları istenir. Alfabedeki her harfin karşılığı olacak şekilde yaratılan semboller ile her öğrenci kendine ait bir yazım dili geliştirmiş olur.

Değerlendirme

Türkçe alfabeden şekil olarak farklı olan hangi alfabeleri biliyorsunuz?

Dünya üzerinde kullanılan farklı alfabeleri tanıyabiliyor musunuz?

Etkinlik Önerisi

Sergi: İstanbul'da Bu Ne Bizantinizm!

İlgili Alanlar: Sanat

Yaş Grubu: Ortaokul

Araç-Gereç: Alüminyum folyo, karton veya mukavva, kürdan, kâğıt, kalem, yapışkan bant, makas, kâğıt havlu

Kazanım: Alüminyum kazıma tekniğini öğrenmek, el-göz koordinasyonunu, motor yetenekleri ve hayal gücünü geliştirmek.

Süreç:

İkona Tasarımı

Bizans dönemindeki ikonalar hakkında öğrencilere bilgilendirme yapılır. Atölye çalışmasında öğrencilerden gümüş rengi alüminyum folyolarla güncel ikonalarını yaratmaları istenir.

Önce öğrencilerden diledikleri deseni kâğıtlara çizmeleri istenir. Ardından alüminyum folyo, çizim yapılan kâğıt ile aynı boyutta kesilir ve çizim kâğıdı kâğıt bant ile alüminyum folyoya yapıştırılır. En alt yüzeye karton veya mukavva, folyonun altına ise havlu peçete konulur. Çizilen figürlerin alüminyum folyoya aktarılması için çizim üzerinden kürdanla geçilir ve ikonalar oluşturulur.

Değerlendirme

İkona benzeri eserler gördünüz mü? Nerede?

Evinizde önemli insanların portreleri var mı?

Tasarladığınız ikonadaki figürler sizin için neden önemli?

Kâğıt üzerine çiziminiz ile alüminyum folyo üzerinde oluşan figür arasında farklar var mı?

Yaptığınız kazıma çalışması başka hangi malzemeler ile yapılabilir?

KAZANIMLAR

Öğrenme Alanları	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf
Görsel İletişim ve Biçimlendirme	<p>G.1.1.2. Görsel sanat çalışmalarında farklı materyal, malzeme, gereç ve teknikleri kullanır.</p> <p>G.1.1.3. Duygu ve düşüncelerini görsel sanat çalışmasına yansıtır.</p> <p>G.1.1.6. Görsel sanat çalışmasında figür-mekân ilişkisini ifade eder.</p>	<p>G.2.1.1. Görsel sanat çalışmasını oluştururken karşılaştığı sorunlara çeşitli çözümler bulur.</p> <p>G.2.1.2. Görsel sanat çalışmasını oluştururken beklenmedik/ öngörülemeyen sonuçların ortaya çıkabileceğini fark eder.</p> <p>G.2.1.3. Çalışmasına hayallerini yansıtır.</p> <p>G.2.1.4. Farklı yazılı kaynak, kavram ve temalardan esinlenerek görsel sanat çalışmasını oluşturur.</p> <p>G.2.1.10. Görsel sanat çalışmasını oluştururken sanat elemanlarını kullanır.</p>	<p>G.3.1.1. Görsel sanat çalışmasını oluştururken uygulama basamaklarını kullanır.</p> <p>G.3.1.5. İki boyutlu çalışmasında ön, orta, arka planı kullanır.</p> <p>G.3.1.7. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır.</p>	<p>G.4.1.1. Görsel sanat çalışmasını oluştururken biçimlendirme basamaklarını kullanır.</p> <p>G.4.1.2. Deneyimlerini farklı fikirler, sanat formları ve kültürel temalarla ilişkilendirerek görsel sanat çalışması oluşturur.</p> <p>G.4.1.4. İki boyutlu yüzey üzerinde derinlik etkisi oluşturur.</p> <p>G.4.1.7. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır.</p>

<p>Kültürel Miras</p>	<p>G.1.2.1. Sanatın, kültürün bir parçası olduğunu fark eder.</p> <p>G.1.2.2. Müze, sanat galerisi, sanatçı atölyesi, ören yeri vb. ile ilgili izlenimlerini söyler.</p>	<p>G.2.2.2. Sanat eserlerindeki farklı kültürlere ait motifleri inceler.</p> <p>G.2.2.4. Müze, sanat galerisi, sanat atölyesi, ören yeri vb. mekânların sanat açısından önemini ifade eder.</p> <p>G.2.2.5. Diğer kültürlere ait mimari elemanları açıklar.</p>	<p>G.3.2.1. Sanat eserleri ile geleneksel sanatların farklı kültürleri ve dönemleri nasıl yansıttığını açıklar.</p> <p>G.3.2.2. Kendi (Millî) kültürüne ve diğer kültürlere ait sanat eserlerini karşılaştırır.</p> <p>G.3.2.3. Sanat eserlerinin madde, form ve fonksiyonu arasındaki ilişkiyi açıklar.</p> <p>G.3.3.3. Sanat eserinde kullanılan sanat elemanları ve tasarım ilkelerini gösterir.</p>	<p>G.4.2.2. Türk kültürüne ve diğer kültürlere ait mimari yapıların belirgin özelliklerini karşılaştırır.</p> <p>G.4.2.3. Farklı kültürlerde yapılmış sanat eserlerinin genel özelliklerini karşılaştırır.</p>
------------------------------	--	---	---	--

<p>Sanat Eleştirisi ve Estetik</p>	<p>G.1.3.2. Sanat eserinin biçimsel özelliklerini söyler.</p> <p>G.1.3.3. Sanat eserleri arasındaki farklılıkları açıklar.</p>	<p>G.2.3.1. Sanat eserinin konusunu söyler.</p> <p>G.2.3.2. Kendisinin ve akranlarının çalışmalarındaki fikirleri ve duyguları yorumlar.</p>	<p>G.3.3.1. Yerel kültüre ait motifleri fark eder.</p> <p>G.3.3.4. İncelediği sanat eseri hakkındaki yargısını ifade eder.</p> <p>G.3.3.6. Sanat eserinin bir değere sahip olduğunu fark eder/kavrar.</p>	<p>G.4.3.2. Bir sanat eserini seçmesindeki tercih sebebini açıklar.</p> <p>G.4.3.3. Estetik tercihlerin kişilere göre nasıl değiştiğini ifade eder.</p>
<p>Hayat Bilgisi</p>	<p>HB.1.5.2. Yakın çevresindeki tarihî, doğal ve turistik yerleri fark eder.</p> <p>HB.1.5.4. Ülkemizde, farklı kültürlerden insanlarla bir arada yaşadığını fark eder.</p>	<p>HB.2.5.6. Yakın çevresindeki kültürel miras öğelerini araştırır.</p> <p>HB.2.5.7. Ülkemizde yaşayan farklı kültürdeki insanların yaşam şekillerine ve alışkanlıklarına saygı duyar.</p>	<p>HB.3.5.3. Yakın çevresinde yer alan tarihî, doğal ve turistik yerlerin özelliklerini tanıtır.</p>	

Ortaokul Grupları

Kazanımlar

Öğrenme Alanları	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
Görsel İletişim ve Biçimlendirme	<p>G.5.1.2. Görsel sanat çalışmasında mekân olgusunu göstermek için ölçü ve oranı kullanır.</p> <p>G.5.1.4. Gözlemlerinden yola çıkarak orantılarına uygun insan figürü çizer.</p> <p>G.5.1.7. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır.</p>	<p>G.6.1.2. Görsel sanat çalışmasını oluştururken farklı materyalleri ve teknikleri kullanır.</p> <p>G.6.1.4. Seçilen tema ve konu doğrultusunda fikirlerini görsel sanat çalışmasına yansıtır.</p> <p>G.6.1.9. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır.</p>	<p>G.7.1.2. Görsel sanat çalışmasında sanat tekniklerini birlikte kullanır.</p> <p>G.7.1.4. Görsel sanat çalışmasında geleneksel ve güncel sanat malzemeleri ile teknikleri kullanır.</p> <p>G.7.1.8. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır.</p>	<p>G.8.1.3. Görsel sanat çalışmasını oluşturmak için güncel sanattan yararlanır.</p> <p>G.8.1.4. Yazı ve görsel kullanarak görsel sanat çalışması oluşturur.</p> <p>G.8.1.9. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır.</p>

Kültürel Miras	<p>G.5.2.1. Yerel kültüre ait motifleri açıklar.</p> <p>G.5.2.3. Geçmişte ve günümüzde yapılmış olan sanat eserleri arasındaki farklılıkları söyler.</p> <p>G.5.2.4. Müzeler ile Görsel Sanatları ilişkilendirir.</p> <p>G.5.2.5. Kullanılan sanat malzemeleri ile görsel sanat alanındaki meslekleri ilişkilendirir.</p>	<p>G.6.2.1. Bir sanatçının eserlerinde seçtiği konuyu, kullandığı malzeme ve tekniği açıklar.</p> <p>G.6.2.5. Görsel sanatlar, tarih ve kültürün birbirlerini nasıl etkilediğini açıklar.</p>	<p>G.7.2.1. Sanat eserlerindeki üslupları açıklar.</p> <p>G.7.2.2. Sanat, tarih ve kültürün birbirini nasıl etkilediğini analiz eder.</p> <p>G.7.2.4. Tarihî olayların sanat eserleri üzerindeki etkisini inceler.</p>	<p>G.8.2.3. Dönem, üslup ve kullanılan malzemelere göre sanat eserlerinin özelliklerini karşılaştırır.</p> <p>G.8.2.4. Müzelerdeki eserlerin korunmasının önemini açıklar.</p>
-----------------------	---	---	--	--

<p>Sanat Eleştirisi ve Estetik</p>	<p>G.5.3.2. Seçilen sanat eserinin görsel özelliklerini analiz eder.</p> <p>G.5.3.3. Seçilen sanat eserinin içeriğini yorumlar.</p> <p>G.5.3.4. Bir sanat eserini yapıldığı dönem ve şartlara göre analiz eder.</p>	<p>G.6.3.1. Sanat eserini tanımlarken, çözümlerken, yorumlarken ve yargılarken eleştirel düşünme becerilerini kullanır.</p> <p>G.6.3.2. Sanatçının eserinde yansıttığı duygu ve düşünceleri açıklar.</p> <p>G.6.3.3. Görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini açıklar.</p> <p>G.6.3.6. Sanat eserinin hisleri, duyguları ve estetik tepkiyi nasıl harekete geçirdiğini açıklar.</p>	<p>G.7.3.1. Sanat eserinde ele alınan tema, konu ve sembolleri tanımlar.</p> <p>G.7.3.2. Sanat eserini değerlendirmek için sanat eleştirisi yöntemini kullanır.</p> <p>G.7.3.4. Görsel sanat eserlerindeki sanatçının görsel sanat eserine yansıyan üslubunu farkeder.</p> <p>G.7.3.5. Kişisel ve bağlamsal bilgiler temelinde sanat eserini inceler.</p>	<p>G.8.3.1. Sanat eserinde kullanılan görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini analiz eder.</p> <p>G.8.3.7. Popüler kültürün günümüz görsel sanatlarına etkisini açıklar.</p>
---	---	--	---	--

SUNA VE İNAN
KIRAÇ VAKFI